

NVE Region Midt-Norge
Postboks 5091 Majorstuen
0301 OSLO

Til søknad om tillatelse til bygging av Grønningelva minikraftverk Markabygda Levanger Fylkesmannens uttalelse

Det vises til oversendelse av 13.09.13 med søknad om bygging av Grønningelva minikraftverk, Levanger kommune. Fylkesmannen har ikke foretatt befarings i området.

Bakgrunn

NTE - Energiutvikling søker på vegne av Mokraft AS konsesjon til å bygge Grønningelva minikraftverk, Levanger kommune. Grønningelva er en del av Hoplavassdraget som renner ut i Trondheimsfjorden ved Åsenfjord og har et nedbørsfelt på ca 57 km² ved planlagte inntaksdammer. Middelvannføringen i vassdraget ved planlagte tiltak er ca 1,75 m³/s.

Det søkes om to utbyggingsalternativ. Alt. A utnytter et fall på 60 m med inntak på kote 155 til kraftverk på kote 95. Inntaksdammen vil bli ca. 10 m lang og ha en største høyde på ca 6 m. Fra inntaket vil vannet bli ført ned til kraftstasjonen gjennom et 1050 m langt rør. Alt. B vil utnytte et fall på 45 m med inntak på kote 140, og kraftverk på kote 95, samme plassering som for alt. A. Inntaksdammen vil bli ca. 2 m høy med en lengde på ca. 15 m. For Rørgata vil være ca 660 m lang. For begge utbyggingsalternativ vil rørgata gå langs nordsiden av elva.

Alt. A vil medføre redusert vannføring på en ca. 1140 m lang strekning av elva, mens alt. B vil føre til redusert vannføring på en ca. 715 m lang elvestrekning.

For alt. A er kraftverket planlagt med en maksimal slukeevne på ca 1,4 m³/s, mens alt. B er planlagt med en slukeevne på ca 2,3 m³/s. Med installert effekt på hhv 0,65 MW og 0,80 kW er årlig produksjon beregnet til ca 2,7 GWh og 2,4 GWh.

Det planlegges 110 m ny veg frem til planlagt kraftstasjon. I tillegg er det behov for midlertidig veg for bygging av rørgate og inntaksdam. Denne vegen skal gå langs rørgaten. Fra kraftstasjonen er det planlagt en ca. 250 m 22 kV jordkabel frem til eksisterende linjenett. Planene omfatter ikke reguleringer eller overføringer fra andre vassdrag.

Det er foreslått en helårlig minstevannføring lik 95 percentilen som er beregnet til 190 l/s, eller ca. 11 % av middelvassføringen.

Det er vedlagt en miljørapport til søknaden: "Grønningelva kraftverk, Levanger kommune Nord-Trøndelag, Rapport om biologisk mangfold" (Sweco, rapport 2013, oppdragsnr: 578481). Denne rapporten konkluderer i hovedsak med at planlagte minikraftverk i Grønningelva vil medføre *middels negativ konsekvens* for registrerte miljøinteresser for både alternativ A og B.

Fylkesmannens vurderinger

For Fylkesmannens sektormyndighet innen fagområdene landbruk og beredskap konstateres at det ikke foreligger relevante momenter i saken. Fylkesmannens uttalelser er derfor i hovedsak konsentrert til miljøområdet.

I begrunnelsen for framlagte plan for Mokraft AS uttales bl.a. at man ønsker å bygge og drive småkraftverk for å bidra til kraftoppdekning i Midt-Norge. Fylkesmannen har konstatert at kraftsituasjonen i Midt-Norge i perioder i noen år vært definert som stram. Denne situasjonen har imidlertid vært gjenstand for bedring de senere år, bl.a. ved nye forsyningslinjer og forsterking av eksisterende nett i regionen. Det konstateres også at omsøkte kraftverk er av beskjedne størrelse og vil ha marginal betydning for kraftforsyning i regionen.

Nyere statistikk viser videre at strømforbruket både i Midt-Norge og i landet forøvrig har flatet ut og delvis redusert, jf. *Energiutredningen* (NOU 2012:9). I Nord-Trøndelag er strømforbruket siden 2005 redusert med 9,5 % (jf. *Regional Planstrategi 2012-2016*, NTFK).

Samla sett er kraftbalansen i regionen betydelig styrket i forhold til tidligere. Videre er den senere tid også gitt konsesjon til flere nye kraftverk i regionen, herunder Storåselva kraftverk (Snåsa) på ca 70 GWh og til flere store vindkraftanlegg på Namdalskysten/Fosenhalvøya med en samla produksjon på ca 4.000 GWh.

Fylkesmannens vurderinger på miljøområdet

Små vassdrag er for tiden utsatt for et betydelig utbyggingspress over hele landet, slik også i Nord-Trøndelag. I tillegg til søknad om Grønningelva, har NVE ca 40 andre søknader om kraftutbygginger prosjektsøknader fra Nord-Trøndelag til behandling. Alle unntatt ett er småkraftprosjekt (inntil 10 MW).

Erfaring de senere år har vist at *enkeltvis* innebærer småkraftprosjekt sjelden miljøkonflikter som er så store at NVE avslår konsesjon. Dette kan i neste omgang medføre en "bit for bit-utbygging" med betydelige og uoversiktlige negative miljøkonsekvenser, herunder rødlistearter og biologisk mangfold. Samla sett innebærer dette et betydelig utbyggingspress på vassdrag i Nord-Trøndelag. Det store antallet omsøkte kraftprosjekter i regionen gir imidlertid konsesjonsmyndighetene også et betydelig handlingsrom for prioritering mellom kraftprosjekt slik at prosjekter med minst miljøkonsekvenser kan prioriteres først.

Ut fra vannkraftutbyggingens samla miljøbelastning på vassdragsnatur og vassøkologiske systemer, er det nødvendig med en tilnærming og vurdering av omsøkte prosjekt i tråd med *Naturmangfoldlovens* rammer, et regelverk som setter føringer for forhold som berører miljøforhold og biologisk mangfold i utbyggingssaker. Dette lovgrunnlaget imidlertid ikke er omtalt i framlagte søknad, og må anses som en vesentlig mangel ved søknaden. Etter *Naturmangfoldlovens* § 7 skal prinsippene i §§ 8-12 legges til grunn ved utøving av all offentlig myndighet, herunder konsesjonsbehandling av utbyggingstiltak som her er omsøkt.

- § 8 Kunnskapsgrunnlaget
- § 9 Føre-var-prinsippet
- § 10 Økosystemtilnærming og samlet belastning
- § 11 Tiltakshaver skal dekke kostnadene ved å hindre/begrense skade på naturmangfoldet
- § 12 Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder

I tillegg til omsøkte kraftverk er det i Hoplavassdraget fra tidligere foretatt reguleringer av de to store innsjøene Hoklingen (uttak til prosessvatn til papirproduksjon) og Hammervatnet (uttak til smoltproduksjon og mikrokraftverk). Dette krever en tilnærming etter NML's § 10 *Økosystemtilnærming og samlet belastning* som uttrykker at: "*En påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for*".

Omsøkte prosjekt

Omsøkte prosjekt har en installasjon på under 1,0 MW. Det betyr at prosjektet ikke omfattes av kravene til kartlegging av biologisk mangfold ved småkraftverk (jf. NVE veileder 3-2009). I søknaden er det imidlertid vedlagt en rapport om biologisk mangfold. Denne konkluderer med at omsøkte kraftverk i Grønningelva vil medføre *middels negativ konsekvens* for registrerte miljøinteresser for begge alternativ.

Fylkesmannen har ikke hatt anledning til å foreta befaring i området. Vi har heller ikke kunnskap fra andre undersøkelser i området enn det som er framlagt i søknadens miljørapport. Fylkesmannens miljøfaglige vurderinger baserer seg derfor i hovedsak på de opplysninger som er gitt i denne miljørapporten. For noen tema har Fylkesmannen funnet grunnlag for enkelte tilleggskommentarer.

Biologisk mangfold

Verdifulle naturtyper

Det er ikke foretatt registreringer av verdifulle naturtyper/truete vegetasjonstyper i området tidligere. Levanger kommune er kartlagt i forbindelse med Miljøregistreringer i skog (MiS), men der er ikke registrert MiS-figurer i prosjektområdet. Den nærmeste er ca. 600 m ovenfor inntaksdemningen (*småbregneskog med liggende død ved*).

Under Sweco's befaring 15.7.10 ble det påviste *tre nye prioriterte naturtyper* i området. Det ble ikke registrert lokaliteter med verdifull *fossesprutvegetasjon* i området.

Viktig bekkekløft

Bekkekløfta er 40-45 høydemeter fra bunn til topp og med bergvegger opptil 10 m høye. Kløfta har en rik, kalkkrevende kryptogamflora, og et stort artsmangfold for floraen generelt. Det ble imidlertid ikke funnet rødlista arter. På grunn av høyt artsmangfold både for karplanter og kryptogamer, samt kløftas varierte topografi, vurderes bekkekløften å være en *viktig naturtype* (B). Det er potensial for å finne rødlista arter.

Lokalt viktig sørvendt bergvegg/rasmark

Denne naturtypen, *sørvendt bergvegg og rasmark*, ligger inne i selve bekkekløfta. Lokaliteten er en frodig terrassert bergvegg, knapt 10 m fra elvekanten. Bergveggen er sørvendt, kalkrik og artsrik. I rapporten uttrykkes det tvil om lokaliteten skal vurderes som *viktig* eller *lokalt viktig*. På grunn av begrenset størrelse og manglende funn av rødlistearter konkluderes det med lokalt viktig (C), men på grensen til å være viktig (B).

Viktig flompåvirket gråor-heggeskog (flommarkskog)

Denne naturtypen, *viktig flompåvirket gråor-/heggeskoglokalitet*, ligger nedenfor planlagt kraftstasjon. Naturtypen er dominert av gråor i tresjiktet, mens feltsjiktet preges av mjødurt. I østre del av lokaliteten er det inkludert en artsrik dam som ligger ca. 5 m unna elva. Det er en artsrik insektfauna i dammen en frodig vegetasjon i og rundt dammen.

Karplanter, moser og lav

Det er mange arter mose i bekkekløften. Nesten alle artene er kalkkrevende og mange er fuktighetskrevende. Det ble ikke funnet rødlistearter. Artsmangfoldet viser imidlertid at det fremdeles kan være et potensial for å finne rødlista arter i bekkekløften, men det er ikke sannsynlig at disse er hyppig forekommende.

Fauna

Av framlagte miljørapport fremgår at sårbare arter kan bli berørt av utbyggingsplanene, jf. *Norsk rødliste for arter* (Artsdatabanken 2010).

Strandsnipe hekker sannsynligvis på berørte strekning. Strandsnipe er en rødlisteart med status *nær truet* (NT). Arten har en spesiell status siden den er en av Norges vanligste vadefugler, men er tatt inn i rødlista på grunn av en markert bestandsnedgang de siste 15-20 år. Denne nedgangen har trolig mest sammenheng med situasjonen i overvintringsområdene.

Fossekall er ikke en rødlisteart, men er en av de fugleartene som blir mest negativt påvirket av småkraftutbygging (jf. NOF rapport 3-2007). *Fossekall* ble ikke registrert under Sweco's befaring. Det uttales i at befaringen skjedde sent i forhold til å oppdage hekking, men sannsynligheten for at arten har hekkelokalitet på berørte strekning må betegnes som stor. Omsøkte utbygging vil sannsynligvis ha en negativ påvirkning for fossekall i området.

Fisk og ferskvannsorganismer

Elvemusling er en rødlisteart med status *sårbar* (VU). Mange bestander er under hardt press og stedvis forsvunnet/utryddet. Det er kjent at elvemusling finnes flere steder lenger ned i Hoplavassdraget. Det vises i rapporten til at det ble søkt etter arten, men at det ble ikke funnet egnede områder og det ble vurdert som lite trolig at elvemusling finnes på denne strekningen. Ut fra at det på noen lokaliteter ikke var mulig å sjekke djupålen tilfredsstillende, både på grunn av strømforhold og dybde, kan det ikke utelukkes at det finnes elvemusling her.

Ål er en rødlisteart med status *kritisk truet* (CR) som står i fare for å bli utryddet. Kraftverk og tørrlagte elvestrekninger ansees som en viktig medvirkende årsak til bestandsreduksjonen (jf. NVE Rapp.1-2010, *Ål og konsekvenser av vannkraftutbygging*). Det er kjent at det finnes ål i Hoplavassdraget opp til Movatnet. Miljørapporten konkluderer imidlertid med at Grønningen og Grønningselva ikke har forekomst av ål. Fylkesmannen har heller ikke opplysninger som indikerer noen forekomst på berørte strekning.

For *ørret* konstateres det at er relativt storvokst *ørret* i nedre del av Grønningselva opp til fossen der kraftstasjonen planlegges bygd. Det er sannsynlig at Grønningselva på denne strekningen fungerer som gyte- og oppvekstområde for *ørret* fra Movatnet. Også på berørte strekning har elva enkelte kulper som er egna for bekkørret.

For *laks* og *sjøørret* har ikke aktuelle elvestrekning betydning. Hoplafossen ca 75m oppstrøms vassdragets utløp i Hoplafjorden (del av Trondheimsfjorden) fungerer som vandringshinder.

Andre forhold

Planene vil ikke berøre *inngrepsfrie naturområder* (INON-områder).

Avbøtende tiltak*Minstevassføring*

Minstevassføring anses i de aller fleste vannkraftprosjekt å være det klart viktigste avbøtende tiltaket for å ivareta miljøinteresser. Tilfredsstillende minstevassføring vil også være avgjørende for å sikre det vassøkologiske systemet i Grønningelva, både flora og fauna.

I framlagte søknad er det foreslått en minstevannføring på 190 l/s, lik 5-persentilen for vassdraget. Miljørapporten konkluderer med at foreslåtte minstevannføring vil være tilstrekkelig for å ivareta de biologiske verdiene i vassdraget.

Foreslåtte minstevassføring tilsvarer ca 11 % av middelvassføring ved inntaksdammen. Fylkesmannen er enig i vurderingen i miljørapporten om at dette trolig vil være tilstrekkelig for å ivareta biologiske verdier i vassdraget på en tilfredsstillende måte.

Rørtrase

Rørtrase (vannveien) bør legges så langt unna elvekanten som mulig, men samtidig unngå berøre registrerte naturtype *sørvendt bergvegg/rasmark*.

Trase for jordkabel

I miljørapporten foreslås at trase for strømkabel bør legges rundt på nordsiden av naturtypen "*flompåvirket gråorskog*" (flommarkskog), i kanten mellom dyrket mark og aktuelle lokalitet, noe som vil gjøre at naturtypen beholder sin verdi, og alt. A får redusert sin negative konsekvens fra middels til liten.

Detaljplanlegging

Det uttales i miljørapporten at vil være viktig at omtalte *naturtypelokaliteter* ivaretas gjennom detaljplanlegging av kraftverket. Det vises her til at det bør være med personell med miljøkompetanse ut i felt og merke av hvilke områder som skal beskyttes i anleggsperioden. Disse områdene må avmerkes i detaljplanens arealbrukskart. Lokalitetene som er aktuelle er de omtalte naturtypene "*flompåvirket gråorskog*" (flommarkskog) og "*sørvendt bergvegg*".

Revegetering

Det uttales i miljørapporten at det er frodig i store deler av området. Det forventes derfor at naturlig revegetering går forholdsvis raskt uten spesiell tilførsel av annen vekstmasse enn avdekningsmassene, forutsatt det ikke er sprengstein i bunnen.

Fylkesmannen konklusjon

Små vassdrag er utsatt for et betydelig utbyggingspress. I tillegg til dette prosjektet er det over 40 andre søknader om småkraftanlegg i Nord-Trøndelag til behandling. Erfaring de senere år har vist at *enkeltvis* innebærer småkraftprosjekt sjelden miljøkonflikter som er så store at NVE avslår konsesjon.

Begge framlagte utbyggingsalternativ vil medføre negative miljøkonsekvenser, og det vil være små forskjeller i miljøkonsekvenser mellom de to alternativene.

Alt. A vil berøre en lengre vassdragsstrekning og en større del av *viktig bekkekløft* enn alt. B, men for alt. B vil inntaksdammen berøre *bekkekløfta* direkte.

Alt. B vil ha større maks. slukeevne enn alt A, og større minste slukeevne. Dette vil ta bort mer vannføring på berørt strekning i perioder med mye nedbør, men slippe forbi noe mer vann i perioder med liten vannføring i vassdraget.

For det framlagte prosjektet er det ikke sannsynliggjort så alvorlige miljøkonsekvenser at det etter Fylkesmannens vurdering er grunn til å gå imot prosjektet.

Dersom det gis konsesjon for prosjektet, mener Fylkesmannen etter en samla vurdering av miljøkonsekvensene at alt. B er å foretrekke fremfor alt. A. Ved en eventuell utbygging må det stilles krav om avbøtende tiltak, der de viktigste tiltakene vil være:

- Minstevassføring på min. 190 l/s
- Strømkabel fra kraftstasjon legges utenfor lokalitet med *flommarkskog*
- Rørtrasen legges utenfor lokalitet *sørvendt bergvegg/rasmark*.

Med hilsen

Anne Sundet Tangen (e.f.)
Ass. Miljøverndirektør

Øystein Lorentsen
Senioringeniør
Miljøvernavdelingen

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen underskrift

Kopi til:

Mokraft AS v/Roald Løvli		7622	MARKABYGDA
Nord-Trøndelag Fylkeskommune	Fylkets Hus pb 2560	7735	STEINKJER
Levanger kommune	Postboks 130	7601	Levanger
Reindriftsforvaltningen Nord-Trøndelag		7760	SNÅSA
Naturvernforbundet i Nord-Trøndelag	pb 132	7702	STEINKJER